

DEN
EUROPÆISKE
REVISIONSRET

Beretning om årsregnskabet for Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed (ENISA) for regnskabsåret 2019

med agenturets svar

Indledning

01 Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed ("agenturet" eller "ENISA"), som ligger i Athen og Heraklion¹, blev oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 460/2004², som efter forskellige ændringer blev afløst af forordning (EU) 2019/881³. Agenturets hovedopgave er at opnå et højt fælles cybersikkerhedsniveau i hele Unionen, herunder ved aktivt at støtte medlemsstaterne og Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer i at forbedre cybersikkerheden. ENISA fungerer som et referencepunkt for rådgivning om og ekspertise i cybersikkerhed for Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer samt for andre relevante EU-interessenter.

02 *Figur 1* viser agenturets nøgletal⁴.

Figur 1: Agenturets nøgletal

* Budgettallene er baseret på de samlede betalingsbevillinger, der var til rådighed i regnskabsåret.

** EU-tjenestemænd, midlertidigt EU-ansatte, EU-kontraktansatte og udstationerede nationale eksperter, men ikke vikarer og konsulenter.

Kilde: Det konsoliderede årsregnskab for Den Europæiske Union for regnskabsåret 2018 og det foreløbige konsoliderede årsregnskab for Den Europæiske Union for regnskabsåret 2019. Personaletal oplyst af agenturet.

¹ Agenturets operationelle personale blev flyttet til Athen i marts 2013.

² EUT L 77 af 13.3.2004, s. 1.

³ EUT L 151 af 7.6.2019, s. 15.

⁴ Nærmere oplysninger om agenturets beføjelser og aktiviteter kan findes på dets websted: www.enisa.europa.eu.

Oplysninger til underbygning af revisionserklæringen

03 Revisionsretten har valgt en revisionsmetode, der omfatter analytiske revisionshandlinger, direkte test af transaktioner og en vurdering af centrale kontroller i agenturets overvågnings- og kontrolsystemer. Dette suppleres med bevis opnået fra arbejde udført af andre revisorer og en analyse af oplysninger fra agenturets ledelse.

Revisionsrettens revisionserklæring til Europa-Parlamentet og Rådet - den uafhængige revisors beretning

Erklæring

04 Vi har:

- a) revideret agenturets regnskaber, som omfatter årsregnskabet⁵ og beretningerne om budgetgennemførelsen⁶, for det regnskabsår, der afsluttedes den 31. december 2019, og
- b) efterprøvet lovligheden og den formelle rigtighed af de transaktioner, der ligger til grund for disse regnskaber,

i overensstemmelse med artikel 287 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

Regnskabernes rigtighed

Erklæring om regnskabernes rigtighed

05 Det er vores opfattelse, at agenturets regnskaber for det regnskabsår, der afsluttedes den 31. december 2019, i alt væsentligt giver et retvisende billede af agenturets finansielle stilling pr. 31. december 2019 og af resultaterne af dets transaktioner, pengestrømme og bevægelser på nettoaktiver i det afsluttede regnskabsår, i overensstemmelse med dets finansforordning og de

⁵ Årsregnskabet omfatter balancen, resultatopgørelsen, pengestrømsopgørelsen, opgørelsen over bevægelser på nettoaktiver samt en oversigt over væsentlige regnskabspraksis og andre forklarende noter.

⁶ Beretningerne om budgetgennemførelsen omfatter de beretninger, der sammenfatter alle budgettransaktionerne, og de forklarende noter.

regnskabsregler, som Kommissionens regnskabsfører har fastlagt. Disse er baseret på de internationalt anerkendte regnskabsstandarder, der anvendes i den offentlige sektor.

Lovligheden og den formelle rigtighed af de transaktioner, der ligger til grund for regnskaberne

Indtægter

Erklæring om lovligheden og den formelle rigtighed af de indtægter, der ligger til grund for regnskaberne

06 Det er vores opfattelse, at de indtægter, der ligger til grund for regnskaberne for det regnskabsår, der afsluttedes den 31. december 2019, i alt væsentligt er lovlige og formelt rigtige.

Betalinger

Erklæring om lovligheden og den formelle rigtighed af de betalinger, der ligger til grund for regnskaberne

07 Det er vores opfattelse, at de betalinger, der ligger til grund for regnskaberne for det regnskabsår, der afsluttedes den 31. december 2019, i alt væsentligt er lovlige og formelt rigtige.

Grundlag for erklæringerne

08 Vi har udført vores revision i overensstemmelse med IFAC's Internationale Standarder om Revision (ISA'erne) og etiske regler og INTOSAI's internationale standarder for overordnede revisionsorganer (ISSAI'erne). Vores ansvar i henhold til disse standarder er beskrevet nærmere i afsnittet om revisors ansvar. Vi er uafhængige i overensstemmelse med det etiske kodeks for revisorer, der er udarbejdet af Ethics Standards Board for Accountants (IESBA), og de etiske krav, der er relevante for vores revision, og vi har opfyldt vores øvrige etiske ansvar i overensstemmelse med disse krav og IESBA's kodeks. Vi mener, at det indhentede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores revisionserklæring.

Den øverste og den daglige ledelses ansvar

09 Ifølge artikel 310-325 i TEUF og agenturets finansforordning er den daglige ledelse ansvarlig for at udarbejde og aflægge agenturets regnskaber på grundlag af de internationalt anerkendte regnskabsstandarder, der anvendes i den offentlige sektor, samt for lovligheden og den formelle rigtighed af de transaktioner, der ligger til grund for regnskaberne. Dette omfatter udformning, gennemførelse og opretholdelse af intern kontrol, som sikrer, at der udarbejdes og aflægges et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Agenturets daglige ledelse er også ansvarlig for at sikre, at de aktiviteter, finansielle transaktioner og oplysninger, der fremgår af årsregnskabet, er i overensstemmelse med de myndighedsregler, der gælder for det. Agenturets daglige ledelse bærer det endelige ansvar for lovligheden og den formelle rigtighed af de transaktioner, der ligger til grund for agenturets regnskaber.

10 Ved udarbejdelsen af regnskaberne er agenturets daglige ledelse ansvarlig for at vurdere agenturets evne til at fortsætte driften. Den skal i relevante tilfælde oplyse om forhold med relation til agenturets evne til at fortsætte driften og anvende regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre den har til hensigt at likvidere enheden eller indstille driften, eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

11 Den øverste ledelse er ansvarlig for at overvåge agenturets regnskabsaflæggelse.

Revisors ansvar for revision af regnskaberne og de underliggende transaktioner

12 Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om agenturets regnskaber er uden væsentlig fejlinformation, og om de transaktioner, der ligger til grund for dem, er lovlige og formelt rigtige, samt på grundlag af vores revision at afgive erklæring til Europa-Parlamentet og Rådet eller de andre dechargemyndigheder om regnskabernes rigtighed og de underliggende transaktioners lovlighed og formelle rigtighed. Høj grad af sikkerhed er imidlertid ikke en garanti for, at en revision vil føre til opdagelse af alle væsentlige fejlinformationer og tilfælde af manglende regeloverholdelse. Fejlinformationer og tilfælde af manglende regeloverholdelse kan skyldes besvigelser eller fejl og betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller sammenlagt påvirker brugeres økonomiske beslutninger, der træffes på grundlag af regnskaberne.

13 Med hensyn til indtægterne kontrollerer vi tilskud fra Kommissionen eller samarbejdslandene og undersøger agenturets procedurer for opkrævning af gebyrer og andre indtægter, hvis det er relevant.

14 Med hensyn til udgifterne undersøger vi betalingstransaktionerne, når udgifterne er afholdt, registreret og godkendt. Denne undersøgelse omfatter alle kategorier af betalinger (inklusive betalinger vedrørende køb af aktiver) på det tidspunkt, hvor de foretages, undtagen forskud. Forskudsbetalinger undersøges, når modtageren forelægger dokumentation for, at midlerne er blevet anvendt korrekt, og agenturet godkender denne dokumentation ved at afregne forskuddet enten samme år eller senere.

15 I overensstemmelse med ISA'erne og ISSAI'erne udøver vi professionel dømmekraft og udviser professionel skepsis under hele revisionen. Vi gør endvidere følgende:

- Vi identificerer og vurderer risiciene for væsentlig fejlinformation i regnskaberne og for, at de underliggende transaktioner i væsentligt omfang ikke opfylder kravene i Den Europæiske Unions retlige ramme, uanset om dette skyldes besvigelser eller fejl, vi udformer og udfører revisionshandlinger, som tager højde for disse risici, og vi indhenter revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores erklæringer. Risikoen for, at væsentlige fejlinformationer eller regelbrud ikke opdages, er større, hvis de skyldes besvigelser, end hvis de skyldes fejl, da besvigelser kan involvere hemmelige aftaler, forfalskede dokumenter, forsætlige udeladelser, vildledende oplysninger eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Vi opnår en forståelse af den interne kontrol, der er relevant for revisionen, med henblik på at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at afgive en erklæring om den interne controls effektivitet.
- Vi vurderer, om de regnskabspraksis, som ledelsen har anvendt, er hensigtsmæssige, og om dens regnskabsmæssige skøn og oplysningerne i forbindelse hermed er rimelige.
- Vi konkluderer, om ledelsens anvendelse af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, og, på grundlag af det indhentede revisionsbevis, om der er væsentlig usikkerhed på grund af begivenheder eller forhold, der kan så væsentlig tvivl om agenturets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er væsentlig usikkerhed, skal vi i vores beretning gøre opmærksom på de tilknyttede oplysninger i regnskaberne eller, hvis disse oplysninger er utilstrækkelige, afgive en erklæring med forbehold. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, vi havde indhentet frem til

datoen for vores beretning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan imidlertid bevirke, at en enhed må ophøre med at fortsætte driften.

- Vi vurderer regnskaberne samlede præsentation, struktur og indhold, herunder oplysningerne, og vurderer, om regnskaberne gengiver de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Vi indhenter tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis vedrørende agenturets finansielle oplysninger med henblik på at afgive en erklæring om regnskaberne og de underliggende transaktioner. Vi har ansvaret for at lede, overvåge og udføre revisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionserklæring.
- Vi tog det revisionsarbejde, der var udført af den uafhængige eksterne revisor i relation til agenturets regnskaber, med i betragtning som fastsat i artikel 70, stk. 6, i EU's finansforordning, hvor det var relevant.

Vi kommunikerer med ledelsen, bl.a. om revisionens planlagte omfang og tidsmæssige placering og om væsentlige revisionsresultater, herunder om betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen. Blandt de forhold, vi har drøftet med agenturet, fastlægger vi de forhold, der var mest betydelige ved revisionen af regnskaberne for den aktuelle periode og derfor er de centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores beretning, medmindre lov eller øvrig regulering forhindrer oplysning om et forhold, eller vi i yderst sjældne tilfælde fastlægger, at et forhold ikke skal oplyses i vores beretning, fordi de negative konsekvenser heraf med rimelighed vil kunne forventes at veje tungere end den offentlige interesses fordele af en sådan oplysning.

16 Bemærkningerne i det følgende rejser ikke tvivl om Revisionsrettens erklæring.

Bemærkninger om transaktionernes lovlighed og formelle rigtighed

17 Vi konstaterede en række svagheder i de af agenturets udbud, som vi reviderede. I tre af de fire reviderede udbud bemærkede vi, at der var overlappning mellem udvælgelseskriterierne og tildelingskriterierne. Manglen på klar skelnen mellem disse kriterietyper udgør en proceduresvaghed, som udsætter agenturet for en risiko for, at udbuddet annulleres i tilfælde af en tvist. Vi bemærkede også i tre af de fire udbud, at ENISA ikke overholdt de frister, der i finansforordningen er fastsat for offentliggørelsen

af bekendtgørelsen om kontrakttildeling. Denne interne svaghed svækker gennemsigtigheden i udbuddet⁷.

18 I to af de fire rammekontrakter om tjenesteydelser, som vi reviderede, var priskriteriet udelukkende baseret på de daglige satser for de involverede ekspertkategorier. Udbudsbetingelserne omfattede ikke andre kvalitative og kvantitative kriterier baseret på forskellige scenarier (f.eks. vedrørende den specifikke metode, der skulle anvendes, og antallet af krævede manddage pr. ekspertkategori). Det forhold, at udbudsbetingelserne ikke indeholdt præcise oplysninger (om metoden til sammenligning af de finansielle tilbud på grundlag af scenarier), skaber en risiko for, at kontrakten eller kontrakterne ikke sikrer den billigste gennemførelse af de relaterede projekter.

Bemærkninger om forsvarlig økonomisk forvaltning

19 I tre af de reviderede udbud konstaterede vi, at agenturet i udbudsbetingelserne havde inkluderet et udvælgelseskriterium vedrørende tilbudsgivernes gennemsnitlige minimumsårsomsætning. Et sådant kriterium er tilladt i henhold til finansforordningen⁸: Dets formål er at sikre, at tilbudsgiverne faktisk har kapacitet til at opfylde kontrakten fuldt ud, og forhindre, at kontrahenternes økonomiske afhængighed af agenturet bliver for stor. Agenturet havde imidlertid fastsat en minimumsværdi, der var for lav. Agenturet havde fastsat en ensartet tærskel på 50 000 euro for de tre kontrakter, uanset kontraktværdi og anvendelsesområde. Agenturet foretog ingen vurdering af, om minimumsværdien kunne mindske risikoen vedrørende den faktiske gennemførelse af kontrakterne og den iboende risiko ved kontrahenternes økonomiske afhængighed af ENISA.

20 ENISA anvender vikarer som støtte i forbindelse med udførelsen af nogle af sine opgaver. Til dette formål har det indgået en rammekontrakt med et vikarbureau. I december havde ENISA ud over sine egne 75 ansatte 30 aktive vikarer. I december 2018 havde det 15. Antallet i december 2019 - som udgør 29 % af den samlede arbejdsstyrke - repræsenterer en væsentlig stigning i forhold til det foregående år.

---

⁷ Artikel 38 og 163 i finansforordningen og punkt 2.3, 2.4, 3.2 og 3.3 i bilag 1 til finansforordningen.

⁸ Punkt 19, stk. 1, i bilag 1 til finansforordningen: "[...] minimumsårsomsætningen [må] ikke være højere end den dobbelte anslåede årlige værdi af kontrakten, undtagen i behørigt begrundede tilfælde knyttet til købets art som angivet af den ordregivende myndighed i udbudsdokumenterne."

Dette indikerer, at agenturet blev mere afhængigt af vikarer. Vikarer er beskæftiget på mange områder inden for agenturets aktiviteter, f.eks. juridiske anliggender og rekruttering, bygninger, finanser og indkøb, sikkerhed og standardisering, operationel sikkerhed og menneskelige ressourcer. ENISA betalte ca. 923 000 euro for vikarydelser i 2019 (dvs. 5,6 % af budgettet).

21 Desuden er anvendelsen af vikarer omfattet af specifikke retlige bestemmelser. Vikarbureauer og brugervirksomheder er underlagt forskellige forpligtelser. I henhold til direktiv 2008/104/EF og visse bestemmelser i den græske arbejdsmarkedslov 4052/2012 skal vikarer have de samme arbejdsvilkår som direkte ansatte medarbejdere. Kontrakten mellem ENISA og vikarbureauet fastsætter ikke de grundlæggende ansættelsesvilkår for de kategorier, som vikarerne ansættes i. Vikarerne modtager heller ikke de samme sociale ydelser som ENISA's ansatte. Eftersom der ved EU-Domstolen verserer en sag om, hvordan Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/104/EF⁹ om vikarbejde finder anvendelse på EU-agenturer, afholder Revisionsretten sig imidlertid fra at fremsætte bemærkninger om lovligheden af agenturets tilgang, indtil EU-Domstolen har afsagt endelig dom i sagen.

Opfølgning på tidligere års bemærkninger

22 En oversigt over de foranstaltninger, der er truffet som reaktion på Revisionsrettens bemærkninger fra tidligere år, vises i *bilaget*.

Vedtaget af Afdeling IV, der ledes af Alex Brenninkmeijer, medlem af Revisionsretten, i Luxembourg på mødet den 22. september 2020.

På Revisionsrettens vegne

Klaus-Heiner Lehne
Formand

---

⁹ EUT L 327 af 5.12.2008, s. 9.

Bilag - Opfølgning på tidligere års bemærkninger

År	Revisionsrettens bemærkninger	Foranstaltninger truffet som reaktion på Revisionsrettens bemærkninger (Afsluttet/I gang/Ikke igangsat/Ikke relevant)
2015	Agenturet har planer om at flytte administrativt personale til Athen, men dets grundforordning fastsætter, at dets administrative personale skal være baseret i Heraklion.	Afsluttet
2016	Agenturet flyttede yderligere otte medarbejdere til Athen, hvilket reducerede antallet af ansatte i Heraklion til 14 (ifølge ENISA var dette antal ved udgangen af 2019 yderligere reduceret til 7). Omkostningerne ville sandsynligvis kunne reduceres yderligere, hvis alt personale blev centraliseret på ét sted.	Afsluttet
2017	Agenturet offentliggør stillingsopslag på sit eget websted og på sociale medier, men ikke på Det Europæiske Personaleudvælgelseskontors (EPSO's) websted.	Afsluttet
2017	Agenturet foretog ikke en omfattende analyse af effekten af Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union.	Afsluttet

År	Revisionsrettens bemærkninger	Foranstaltninger truffet som reaktion på Revisionsrettens bemærkninger (Afsluttet/I gang/Ikke igangsat/Ikke relevant)
2018	Agenturet havde ikke en politik vedrørende følsomme poster, som omfatter identificering af følsomme funktioner, ajourføring af denne fortegnelse og fastlæggelse af passende foranstaltninger til at afbøde risikoen for særlige interesser. Dette var ikke i overensstemmelse med agenturets standarder for intern kontrol. Agenturet bør vedtage og gennemføre en sådan politik vedrørende følsomme poster.	Ikke igangsat

Agenturets svar

18. ENISA byder denne konklusion velkommen, idet den bidrager til yderligere at fintune agenturets interne processer og dermed bringer større sikkerhed for overensstemmelse på indkøbsområdet. I særdeleshed er priskriteriet siden blevet revurderet, og der vil i relevante fremtidige udbud blive taget fuldt hensyn til Revisionsrettens bemærkning.

19. ENISA byder denne konklusion velkommen, og der er siden truffet passende foranstaltninger ved at sætte kravet til den gennemsnitlige minimumsårsomsætning til 100 % af den anslåede årlige værdi af kontrakten for alle agenturets fremtidige udbud.

20. For fuldt ud at kunne gennemføre sit årlige arbejdsprogram er ENISA afhængig af vikarer til visse opgaver, dog kun i tilfælde af ubesatte ledige stillinger og stor arbejdsbelastning.

For at mindske risici forbundet med ledige stillinger har ENISA omdefineret sin ansættelsesstrategi. Agenturet har faktisk offentliggjort to kombinerede stillingsopslag for henholdsvis midlertidigt ansatte og kontraktansatte, der forventes at give et stort antal nye medarbejdere, som i vidt omfang vil dække det krævede antal medarbejdere i henhold til forordningen om cybersikkerhed. Agenturet har også gjort gode fremskridt med at tiltrække en diversificeret gruppe af udstationerede nationale eksperter, hvilket yderligere bidrager til at mindske efterslæbet på dette område. Der forventes således en brat mindskelse af agenturets afhængighed af vikarer. Dog vil brugen af vikarer sandsynligvis fortsætte, især inden for områder, hvor der for øjeblikket er stor efterspørgsel.

21. Hvad angår ansættelsesvilkår og ydelser, har agenturet opdateret sine grundlæggende ansættelsesvilkår for at kunne begrunde den kategori, som vikaren ansættes i, blandt andet ved at føje en jobbeskrivelse til kontrakten. ENISA har også revideret de beskudne udenretlige goder og de medarbejderkategorier, som nyder godt heraf, for at sikre, at vikarerne har samme arbejdsvilkår som direkte ansatte medarbejdere.

Som svar på Revisionsrettens anbefalinger og ved at følge den ovenfor beskrevne tilgang forventer agenturet at forblive en forholdsvis attraktiv arbejdsplads, at afbøde eventuelle juridiske betænkeligheder blandt sine vikarer og passende begrunde sin beslutning om at anvende sine bevillinger i overensstemmelse hermed.

MEDDELELSE OM OPHAVSRET

© Den Europæiske Union, 2020.

Den Europæiske Revisionsrets politik for videreanvendelse gennemføres ved [Den Europæiske Revisionsrets afgørelse nr. 6-2019](#) om den åbne datapolitik og videreanvendelse af dokumenter.

Medmindre andet er oplyst (f.eks. i individuelle meddelelser om ophavsret), er det af Revisionsrettens indhold, der ejes af EU, licenseret i henhold til [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Det betyder, at videreanvendelse er tilladt med korrekt angivelse af kilde og ændringer. Brugeren må ikke fordreje dokumenternes oprindelige betydning eller budskab. Revisionsretten er ikke ansvarlig for eventuelle konsekvenser af videreanvendelsen.

Yderligere rettigheder skal cleares, hvis specifikt indhold afbilder identificerbare privatpersoner, f.eks. billeder af ansatte i Revisionsretten, eller omfatter tredjeparts værker. Hvis der opnås tilladelse, erstatter denne tilladelse ovenstående generelle tilladelse, og den skal klart anføre eventuelle begrænsninger i anvendelsen.

Tilladelse til at anvende eller gengive indhold, der ikke ejes af EU, skal eventuelt indhentes direkte hos indehaveren af ophavsretten.

Software og dokumenter, der er omfattet af industriel ejendomsret, såsom patenter, varemærker, registrerede design, logoer og navne, er ikke omfattet af Revisionsrettens videreanvendelsespolitik og licens.

EU-institutionernes websteder på europa.eu-domænet har links til websteder uden for europa.eu-domænet. Da Revisionsretten ikke har kontrol over disse websteder, anbefales det at gennemse deres privatlivspolitik og ophavsretspolitik.

Anvendelse af Den Europæiske Revisionsrets logo

Den Europæiske Revisionsrets logo må ikke anvendes uden Den Europæiske Revisionsrets forudgående samtykke.